

«دولا» یا نیایش باران، روایت اجابت دعای موسیقایی دو برادر فقیر و نوازنده از شهر فردوس است که خداوند به صدای سازشان گوش دادو بر مردم شهر، باران رحمت خود را فرو فرستاد.

براساس روایتی که مردم محلی منطقه فردوس خراسان بین خود تکرار می‌کنند، داستان دولا به حدود ۷۰ سال پیش باز می‌گردد، آن زمان دو برادر که بسیار فقیر و بی چیز در شهر

نیایش باران با پنجه استادی که رفت

گروه فرهنگ و هنر

اصل‌ترین، شکوهمندترین و گسترده‌ترین هنرهای گیتی است که هم به واسطه قدمت و هم تعدد اقوام، همواره موجب فخر و مباهات هر ایرانی از گذشته دور تا امروز بوده است.

همین اهمیت و جایگاه ویژه باعث شده تا این هنر به‌عنوان ویرتینی شایسته برای معرفی هویت و اصالت تمدن ایران باشد اما در این سال‌ها چقدر برای حفظ، گسترش و جاودانگی آن کوشا بودیم؟ چقدر توانستیم این هنر برجای مانده از پیشینیان را ارتقا دهیم، چقدر توانسته‌ایم جهان را با موسیقی ایرانی آشناکنیم؟ نظر به این‌که توجه و ایجاد بستر مناسب برای فعالیت هنرمندان، به‌ویژه جوانان که میراث‌دار و حافظ فرهنگ و هنر میهن بوده و سرمایه‌های اصلی هر جامعه هستند راهی هموار و روشن برای گسترش و مانایی فرهنگ و هنر کشورمان است، چقدر در این مسیر موفق بوده‌ایم؟ وقتی در خصوص این موضوع با صاحب‌نظران، منتقدان و از همه مهم‌تر هنرمندان به گفت‌وگو می‌نشینیم هیچ‌کس در این سال‌ها نمره قبولی به حوزه موسیقی نمی‌دهد؛ چراکه عصاره همه تلاش‌ها باید روی صحنه‌ها به منصفه ظهور برسد. مهم‌ترین دلیل این ناکامی‌ها را هم باید در حوزه زیرساختی عرصه موسیقی و کمبود سالن اجرا جست‌وجو کرد.

دغدغ‌های به نام صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی – ایرانی

وقتی از مقوله‌ای چون صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی - ایرانی سخن می‌گوییم، بی‌شک اصلی‌ترین مفاهیمی که به ذهن خطور می‌کند، زیرساخت است. به‌ویژه در موسیقی که مهم‌ترین کانال ارتباطی‌اش با مردم از دیرباز برگزاری کنسرت و در سده اخیر انتشار آلبوم است، با وجود اهمیت ایجاد زیرساخت برای رشد موسیقی، تا سال ۱۳۸۳ اقدام مهمی در این زمینه انجام نگرفت. در این سال، برنامه چهارم توسعه بخش ویژه‌ای به این موضوع اختصاص می‌دهد. در ماده ۱۴۴ این برنامه با عنوان توسعه فرهنگی توجه به زیرساخت‌های فرهنگی مورد تأکید قرار گرفته و آمده است: «دولت مکلف است به‌منظور رونق اقتصاد فرهنگ، افزایش اشتغال، بهبودکیفیت خدمات، رقابت‌پذیری، خلق منابع جدید، توزیع عادلانه محصولات و خدمات فرهنگی و ایجاد بستر مناسب برای ورود به بازارهای جهانی فرهنگ و هنر و تأمین فضاهای کافی برای عرضه محصولات فرهنگی اقدام کند.» بند (ک) همین ماده نیز اذعان می‌دارد: «متناسب با ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی، فرهنگی و حداقل‌های بهره‌مندی، ترتیبی اتخاذ نماید تا با همکاری بخش خصوصی و تعاونی، شهرداری‌ها و منابع مردمی تا سال آخر برنامه چهارم در کلیه شهرها و مراکز استان‌ها، نسبت به ایجاد فضاهای فرهنگی و هنری شامل کتابخانه مرکزی، تالار فرهنگ و هنر، پردیس‌های سینمایی، موزه هنرهای معاصر و مرکز دائمی برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری، پیش‌بینی‌های لازم را به عمل آورد.»

بعد از تصویب این ماده واحده، متولی اصلی برگزاری کنسرت، یعنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی این وظیفه را پیدا کرد تا زیرساخت‌های لازم در حوزه‌های مختلف از جمله موسیقی را فراهم کند اما چقدر در این زمینه موفق بوده‌است؟

چند تالارویژه برگزاری کنسرت داریم؟

با مروری گذرا بر تعداد تالارها و سالن‌های موسیقی، این موضوع که در سطح کشور سالن تخصصی برای اجرای موسیقی بسیار کم است و غالباً از سالن‌های

فردوس سرنا و دهل می‌زنند. دولا یا پیدا... یکی از این دو برادر بود. آنان که افرادی ساده‌دل و بی‌ریا بودند، زمانی که شهر د چار خشکسالی شد گفتند ما با سازهای مان به درگاه خداوند دعای کنیم تا باران بر شهر ببارد. با چنین ادعایی از سوی آنها، مردم که فقط قضاوت ظاهری دارند آنان را مسخره می‌کنند و می‌گویند وقتی دعای بزرگان شهر اثر نکرده است دعای شما به کجا خواهد رسید؟ اما وقتی آنان با سازشان و

از عمق جان به درگاه خداوند التماس می‌کنند، بارانی بزرگ می‌بارد و تشنگی و سوختگی از تن شهر بیرون می‌رود. این مقام جانشوز و زلال با پنجه شیرین استاد ذوالفقار بیتانه جاودانه شد. استاد بیتانه که چندی پیش در تصادف رانندگی دچار مرگ مغزی شده بود اعضای بدنش به بیماران اهدا شد، روانش شاد و یادش ماندگار باد.

«جام جم» غفلت ۲۰ساله از ساخت سالن‌های اجرای موسیقی را بررسی می‌کند

موسیقی ردیفی سالن ندارد!

بارز آن عدم برگزاری موسیقی سنتی است.

تنها تالار موسیقی سنتی کلاسیک

مجموعه تالارهای رودکی متشکل از دو تالار است که بعد از انقلاب تالار بزرگ‌تر را به تالار وحدت و تالار کوچک‌تر را به تالار رودکی تغییر نام داد. تالار وحدت که یکی از بهترین سالن‌های اجرای کنسرت در تهران است با هدف اجرای اپرا و موسیقی کلاسیک راه‌اندازی گردید اما به مرور اجازه اجرای کنسرت‌های پاپ هم در آن داده شد.

تالار رودکی میزبان کنسرت گروه‌های موسیقی سنتی، خاص، بر-خورداری از امکانات، کنسرت منحصربه‌فرد و همچنین استفاده از منابع انسانی متخصص و مجرب و با استقرار سیستم‌های مبتنی بر مدیریت کیفیت و استانداردسازی، هر هنرمندی را علاقه‌مند به اجرای کنسرت در آن می‌کند، با وجود استقبال زیادی که هنرمندان به‌ویژه هنرمندان حوزه پاپ به سالن این برج دارند در سال گذشته بیش از ۱۰۰ کنسرت در برج میلاد برگزار شد که سهم عمده‌ای از آنها پاپ بود. حضور موج وسیعی از خواننده‌ها در برج میلاد ازجمله رضا یزدانی، حامی، اشوان، پاکارذ، ایوان بند، عبدالملکی، راغب، هیراد، بهنام بانی، طلیسچی، زندوکیلی، آرون افشار، ایهام، درخشنده و... نشانه استقبال هنرمندان از حضور در این مجموعه است. با وجود این، این مجموعه که زیر نظر شهرداری فعالیت می‌کند هیچ تعهدی برای برگزاری کنسرت ندارد و گاها هنرمندان برای برگزاری با مشکلاتی مواجهند که نمونه

سالن میلاد نمایشگاه بین‌المللی فقط پاپ

یکی دیگر از سالن‌های مورد علاقه خواننده‌های موسیقی سالن میلاد نمایشگاه بین‌المللی تهران است که زیر نظر شرکت سهامی و نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی اداره می‌شود و از نظر کیفیت در سطح متعادل و بهتر از سالن‌های دیگر قرار دارد که وجود پارکینگ، برگزاری کنسرت‌ها را در آن

برش

با استانداردها فاصله داریم

در حوزه موسیقی فاخر در حال حاضر با دو مشکل عمده روبه‌رویم؛ اول آن‌که در کشور ما نسبت تالارها و فضاهای هنری به جمعیت که از شاخصه‌های اصلی توسعه فرهنگی است، با استانداردها فاصله دارد. توسعه نامتوازن فضاهای هنری و هنرمندان فراوانی که در رشته‌های مختلف هرساله از دانشگاه‌ها فارغ‌التحصیل می‌شوند و به جامعه هنری می‌پیوندند، کمبود فضاهای هنری را بیشتر آشکار می‌کند و بخشی از هنرمندان جوان برای نمایش قابلیت و توان هنری خود فرصت و امکانی پیدا نمی‌کنند. در این

نوا

خطر زوال

در برابر موسیقی ملی

حسین خوش چهره، عضو هیأت علمی دانشگاه که خود سال‌ها به تولید و تدریس موسیقی مشغول بوده، گفت: در همه جای دنیا برای جریان هنری و موسیقی‌ای که ریشه، میانی و ساختار کلاسیک دارد، هزینه می‌شود.

اگر این اتفاق بیفتد، یعنی رسانه‌ها، آموزش‌ها و تمامی قوانین و بخشنامه‌ها به تبعیت از سیاست‌گذاری درست کلان فرهنگی باشد، در طول سال‌ها می‌توان امیدوار بود که رکود اتفاق افتاده را جبران کنیم و بعد در محور مثبت‌ها حرکت کنیم. به نظر منسآله کمیت در تعدد آموزشگاه‌های موسیقی یا شرکت‌های تولید و نشر آثار موسیقی زیاد شده، در حالی‌که خروجی کار آموزشگاه‌ها خیلی هم جوابگو و کاربردی نبوده است. ضمن این‌که می‌توان تعداد برنامه‌های جشنواره‌ها را محدودتر و در عین حال کیفیت آن‌را ارتقا داد.

وی در گفت‌وگو با سایت حوزه هنری افزود: ما از یک‌سری اتفاقاتی که فرهنگ و تاریخ را صیقل داده، غافل شده‌ایم و قطعاً رسانه برای احیای آن مهم است. با بی‌توجهی و عدم رسیدگی به مسائل موجود، موسیقی ملی ما به‌مرور روبه‌زوال خواهد رفت و به دست فراموشی سپرده خواهد شد.

فرهنگسرای نیاوران فقط کنسرت بانوان

فرهنگسرای نیاوران یکی از شاخص‌ترین و مهم‌ترین در حد مناسب است و اکثر خوانندگان از اجرا در آن رضایت دارند. با مروری بر کنسرت‌هایی که در سال ۱۴۰۲ برگزار شده‌اند می‌توان چنین عنوان کرد که این سالن هم یکی از گزینه‌های مهم خواننده‌های پاپ برای اجراست.

سالن وزارت کشور ظرفیت بلا استفاده

مرکز همایش وزارت کشور عنوان یکی از بزرگ‌ترین تالارهای کشور را برای اجرای زنده موسیقی، برنامه‌ها و سمینارهای مختلف با خود یدک می‌کشد. متأسفانه با وجود موقعیت خوب این تالار، گرچه در گذشته خوانندگان بسیاری تجربه کنسرت در آن را داشته‌اند اما امسال آن‌گونه‌که باید مورد استقبال نبود و فقط علی زندوکیلی، هیراد و راغب و فرج علیپور در آن اجرای برنامه داشتند.

اریکه ایرانیان تالاری که در شهر گم شد

این سالن را می‌توان نخستین سالن خصوصی و شخصی در ایران بعد از انقلاب دانست که تماماً توسط بخش خصوصی اداره می‌شود. سالن کنسرت اریکه ایرانیان در طبقه اول مجتمع قرار دارد و دارای ظرفیت ۱۴۵۰ صندلی است.

این سال نخستین سالن کنسرت در خاورمیانه است که از سیستم صوتی کاملاً حرفه‌ای شامل میکسر ۵۲ کانال لگند ۳۰۰۰ بهره می‌برد، با وجود این امکانات ویژه، کنسرت‌های زیادی در این سالن برگزار نمی‌شود و سال گذشته نیز تنها کنسرت اجرایی در آن از محسن گروسی بود که در تیرماه برگزار شد.

نماهنگ

نماهنگی ۳ زبانه برای قدس

نماآهنگ سه زبانه «قدس ای یقین» به مناسبت گرامیداشت چهل و سومین سالگرد روز جهانی قدس منتشر شد. این نماآهنگ با آهنگسازی محمدرضا عقیلی در سه بخش فارسی، عربی و انگلیسی تهیه، تدوین و منتشر شده است. بخش فارسی این نماآهنگ با شعری از علی‌محمد مؤذب با صدای عارف علیزاده، بخش عربی با شعر و صدای مرتضی حیدری آل‌لکثیر و بخش انگلیسی این اثر با شعر و صدای وهاب ابراهیمی اجرا شده است. ساخت نماآهنگ قدس ای یقین توسط سیدحسین موسوی‌تبار انجام شده است.

اسپیناس پالاس و اجراها لاکجری پاپ

هتل اسپیناس پالاس تهران اگرچه یکی از جدیدترین مجموعه‌ها برای برگزاری آثار هنری است اما به‌واسطه حضور در منطقه‌ای دنج و آرام، جلال و شکوهی که به‌واسطه ترکیب عناصر کلاسیک و مدرن خلق کرده و امکانات خاص خود، فضای مهیجی را برای هنرمندان موسیقی ایجاد کرده است. به همین دلیل استقبال از این هتل خصوصی در سال‌های اخیر زیاد شده است. در سال ۱۴۰۲ هنرمندان پاپ زیادی پای‌شان به این هتل باز شد و اجراهای زیادی در آن انجام گرفت.

فرهنگسرای بهمن ظرفیت ناشناخته

شهرداری تهران در اولین حرکت فرهنگی خود در مسیر راه‌اندازی، توسعه و گسترش فضاها و مکان‌های فرهنگی - هنری مبادرت به ایجاد نخستین فرهنگسرای شهر تهران در جنوب پایتخت، تحت عنوان فرهنگسرای بهمن کرد. مرکز همایش‌های بین‌المللی شهید آوینی فرهنگسرای بهمن به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین سالن‌های موسیقی کشور، دارای ۲۵۰۰ متر مساحت و ظرفیت ۱۵۰۰ نفر با استفاده از تجهیزات بسیار خوب، زیرنظر شهرداری تهران فعال است. این فرهنگسرا، گرچه در بدو تاسیس این احتمال که هنرمندان زیادی را به خود جلب خواهد کرد را قوت می‌داد اما هرگز محبوبیت پیدا نکرد و پس از سال‌ها سکوت، تنها در جشنواره‌سی و نهم که در بهمن‌ماه برگزار شد، علاقه‌مندان به موسیقی این امکان را داشتند که برخی هنرمندان محبوب خود را در آنجا ببینند. در کنار این مجموعه‌ها، تالار ایوان شمس، فرهنگسرای خاوران، ارسیاران و... هستند که زیر نظر شهرداری تهران هرازگاهی میزبان هنرمندان موسیقی می‌شوند، هرچند استقبال از آنها به دلایل مختلف اندک است.

۲۰ سال غفلت فرهنگی از زیرساخت‌های موسیقی

با مروری گذرا بر وضعیت سالن‌های موسیقی در تهران، آنچه مشخص می‌شود، احاطه شهرداری تهران بر سالن‌هایی است که مناسب برگزاری موسیقی است. این سالن‌ها که با بودجه کمی مدیریت می‌شود، برگزاری کنسرت‌ها را راهی برای تأمین هزینه‌های خود می‌دانند و بر همین اساس باتوجه به استقبال مردمی از کنسرت‌های پاپ فقط خوانندگان پاپ هستند که می‌توانند از پس هزینه‌های اجرای کنسرت در سالن‌های تحت پوشش شهرداری برآیند، بر همین اساس موسیقی ایرانی و کلاسیک، فضای محدودی برای اجرا در سالن‌هایی دارد که زیر نظر وزارت ارشاد اداره می‌شود.

باید پذیرفت که باتوجه به تأکید زیرساخت‌ها برای رشد موسیقی ایرانی و ایجاد فضایی بانشاط برای عموم جامعه در برنامه چهارم توسعه، متأسفانه طی ۲۰سال گذشته هنوز از نظر فضاهای مناسب برای اجرای موسیقی به‌شدت دچار کمبود هستیم و هنوز بسیاری از کنسرت‌ها در محل‌هایی اجرا می‌شوند که با اصلا برای موسیقی طراحی نشده‌اند یا مناسب آن نوع از موسیقی نیستند.

به‌ویژه آن‌که از سال ۷۹ تا به امروز نیز حتی یک سالن خاص اجرای موسیقی به سالن‌های کشور اضافه نشده است و تنها فضای عمومی خاص موسیقی کشور هنوز به سالن رودکی خلاصه می‌شود که آن هم به سبب گنجایش بسیار کم، برای بسیاری از کنسرت‌ها قابل استفاده یا به صرفه نیست. بر همین اساس به نظر می‌رسد این کمبودهای دو دهه‌ای در حوزه موسیقی باید هرچه سریع‌تر شوق تاد نمود عینی رشد موسیقی را شاهد باشیم.

نماهنگ

نماهنگی ۳ زبانه برای قدس

نماآهنگ سه زبانه «قدس ای یقین» به مناسبت گرامیداشت چهل و سومین سالگرد روز جهانی قدس منتشر شد. این نماآهنگ با آهنگسازی محمدرضا عقیلی در سه بخش فارسی، عربی و انگلیسی تهیه، تدوین و منتشر شده است. بخش فارسی این نماآهنگ با شعری از علی‌محمد مؤذب با صدای عارف علیزاده، بخش عربی با شعر و صدای مرتضی حیدری آل‌لکثیر و بخش انگلیسی این اثر با شعر و صدای وهاب ابراهیمی اجرا شده است. ساخت نماآهنگ قدس ای یقین توسط سیدحسین موسوی‌تبار انجام شده است.

نوا

روایتی از ضبط ترانه‌های محلی گیلان

ترانه‌های شالیکاری یا همان ترانه‌های کار، همواره دستمایه اجراهای گروه‌های موسیقی گیلان بوده‌است، همچون «لیلاذیری وقت‌کاره»، «بگردانا بگردان»، «گونوس کوله» و...

استاد ناصر وحدتی، سرپرست گروه موسیقی گیل و آمارد بیشتر از ۱۰سال از عمر خود را صرف جمع‌آوری این ترانه‌های فولکلوریک کرده است. کتاب «ترانه‌های فولک‌لوریک گیلان» از آثار اوست. وی که ترانه‌های فولکلوریک شالیکاری و بجا رسرخوندگی را جمع‌آوری کرده، می‌گوید: این ترانه‌ها سینه به سینه و در همان شالیزار به نسل بعدی منتقل شده است. ترانه «بگردانا بگردان» یکی از معروفترین ترانه‌های یآوری است؛ «بگردانا، بگردان، بگردانا بگردان/ ایچه‌اطو بگردان/ اییچه‌اطو بگردان/ امرده‌بی باوره، بگردانا بگردان/ باز بچار کار داره، بگردانا بگردان» وی می‌گوید: هر وقت به‌زنی سالخورده مراجعه می‌کردم تا آواز بخواند و ضبط کنم، می‌گفت: این‌جا وسط اتاق یا روی ایوان چیزی به یاد نمی‌آید، باید بروم شالیزار، علف هرز را چنن بزمن تا یک عالم شعر و آواز به یادم بیاید، و من با شروع فصل نشاکاری، این بیت را زمزمه می‌کنم برای کسانی که خبر ندارند برنج با چه زنجی برنج می‌شود: «بشیم گیلان کی گیلان پور برنجه/ برنجه دونه دونه در نهجه/ ایسنا

